

ENGELLİLERİN BAŞINDAN GEÇEN
FIKRA
TADINDA OLAYLAR

**CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
ENGELLİLER BİRİMİ YAYINLARI**

Yayın No: 3

Editör

Prof. Dr. Recep Toparlı

Baskı

Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası

Kapak ve İç Düzen

Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası

Dağıtım

Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler

Sivas/2018

ENGELLİLERİN BAŞINDAN GEÇEN
FIKRA
TADINDA OLAYLAR

Sivas - 2018

İÇİNDEKİLER

Selman DEVECİ	9
Görme Engelli Hakkı'nın Adres Sorması	11
Komik Karşıdan Karşıya Geçme	12
Beyaz Baston	13
Tek Gözü Görmeyen Amca ve Silah Raporu Alma Mücadelesi	14
İşitme ve Görme Engellilerin Gülümseten Diyalogları	15
Körlük mü Dikkatsizlik mi Diyelim	17
Bana Yapılan Komik Krem Şakası	18
Yatılı Okullarda, Görmeyenlerin İlginç Oyunları	19
Arkadaşım Sanıp Hocama Attığım Yumruk	20
Evimize Gelen Misafire Attığım Dayak	21
Yurt Müdürüme Sinsice Hazırladığım Plan	22
Görme Engelliler Çetesi	23
Ablayla Oynarken Namaz Kılan Anneye Atılan Dayak	24
Körler Kudurdu	25
Sarı Çizgiler ve İki Görmeyenin Çarpışması	26
Körler Camisi	27
Belki Başka Tarikattandır	28
Bana Haber Verilmeden Açılan Ayrılan	29
Görmeyenlerin Dilenci Sanılması	30
Okuldan Kaçma Maceraları	32
Allah Kimi Kör Edeceğini İyi Biliyor	33
Laf Atma Hadisesi ve Yanlış Anlaşılma	34
Yemek Yerken Ağzınızı Nasıl Buluyorsunuz?	35
Bakanlar Kurulu	36
Mamak Otobüsü Geçti	37
Karşıdan Karşıya Geçme Hikâyeleri	38
Körü On Adım Götürmek Büyük Sevap	39
Selman Devecioğlu'nun Kasedi Çıktı mı?	40
Kündeci Hasan Paşa	41
Görme Engelliler Nasıl Top Oynar?	42
Yatılı Okullarda Ekmek Çalma Hikâyesi	43

Nereye Hölüyorsun	44
Şeremet Yürü	45
Görmeyenler Nasıl Derste Kopya Çeker	46
Arkadaş Hem Görmüyor, Hem de Zihinsel Engelli	47
Yolda Yürürken Vatandaşların Gülümseten Müdahaleleri	48
Patronun Selamı Var	49
Hırsızız Ama Bu İşin de Bir Raconu Var	50
Yurt Müdürü Hikâyesi	51
Görseydi Camiye Gelmezdi	52
Uçak Hikâyeleri	53
Sivaslı Balon Satıcısı Görmeyen Hafız Amca	54
Beyaz Bastonumu Silah, Beni de Polis Sandılar	55
Engelliler ve Kullanılan Komik Kelimeler	56
Zorla Yedirilmeye Çalışılan Yemek	58
Emine'nin Öyküsü	59
Öğretmenliğimle İlgili Bir Anı	60
Hastanede Yaşadığım Bir Anım	62
Müdür Yardımcısının Kafasına Atılan Ekmek	63
İki Şaşı Fıkrası	64
Millî Güvenlik Dersi ve Bir Anı	65

Mustafa EPİK 67

İkinci Kat	69
Sıfır	70
Tevacüz	71
Tercüman	73
Neden Bağırıyoruz	74
Su mu Tuz mu?	75
İşaret Dilinde "Bana Ne" ve Düşündürdükleri	76
Yayla Yolları	78
İşitme Engelli Taraftar Olmak	79

TAKDİM

Elinizdeki bu kitapçık, Cumhuriyet Üniversitesi Engelliler Birimi'nin (CENGEL) üçüncü yayını. Engelli kardeşlerimizin 15 Temmuz'u ve vatan sevgisini konu edindikleri şiirlerinden oluşan *Vatan Sevgisi Engel Tanımaz* adlı ilk kitabımızla engelli kardeşler Ahmet ve Muhammed Gökkaya'nın şiirlerinden oluşan *Açan Güllerimiz* isimli ikinci eserimizi 2017 yılı içinde yayımlamıştık.

CENGEL, çok kısa bir süre önce kurulmasına rağmen üniversite dışında da çalışmalarını sürdürmekte ve engelli kardeşlerimize desteklerini sürdürerek onları mutlu edebilmek adına çeşitli etkinlikler düzenlemektedir.

Bu kitapçık; engelli kardeşlerimizin hayata küsmediklerini, hayatı bütün güzelliklerini doya doya yaşadıklarını göstermesi açısından çok önemlidir. Onlar; gülmeyi, eğlenmeyi, eğlenceli bir hayat geçirmeyi de başarabilmektedirler. Kitapçıkta fıkraçıklarda anlatılanlar bunun en güzel örnekleridir.

Büyük bir beğeniyle okuyacağınızı tahmin ettiğim fıkraçıkları, görme engelli kardeşim Selman Devecioğlu ile işitme engelli kardeşim Mustafa Epik kaleme aldı. Onları en kalbî duygularıyla tebrik ediyorum, sağlık ve mutluluklar diliyorum.

Fıkraçıkları gözden geçirerek yayıma hazırlayan CENGEL Koordinatörü Prof. Dr. Recep Toparlı'yı ve kitapçığın basımında emeği geçen herkesi kutluyor, engellerin ortadan kaldırıldığı bir hayat temennisiyle selam ve muhabbetlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Alim YILDIZ
Rektör

Selman DEVECİOĞLU

Selman DEVECİOĞLU

06.11.1986 tarihinde Konya Ereğli'de doğdu. İlköğretim okulunu Niğde Cemil Meriç Görme Engelliler Okulu'nda tamamladı. Şair, öğretmen, radyo programcısı ve köşe yazarı. 2004 yılında Konya Akşehir Selçuk Lisesi'ni bitirdi, Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2011 yılında devlet memuru olarak çeşitli şehirlerde görev yaptı. Daha sonra kendisi gibi görme engelli olan Hülya Devecioğlu ile evlendi. Zeynep Ravza isimli bir kızı bulunan Devecioğlu, Sivas'ta ikamet etmektedir.

2014 yılında Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı'nı (EKPSS) kazanarak Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu'nda öğretmen olarak göreve başlayan Devecioğlu, Nevşehir Üniversitesi'nde tarih alanında yüksek lisans eğitimini de sürdürmektedir.

Memur-Sen ve Eğitim Bir-Sen Engelliler Komisyonu başkanlığını, Sivas Kent Konseyi Engelliler Meclisi Başkanlığı, Eğitimde Görme Engelliler Derneği'nin Sivas temsilciliğini yürüten Devecioğlu, engelli arkadaşlarına yardımcı olabilmek amacıyla Halk Eğitim Merkezinde Braille yazı kursu açtı. Ardından E-KPSS kursu ve görme engelliler için Sivas'ta ilk kez santral ve bilgisayar operatörlüğü kursları açarak engelli kardeşlerimizin kendilerini geliştirmesine, bilgi ve beceri kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

Ayrıca engeli olmayan öğrencilere de birçok eğitimler ve kurslar açmıştır. Yayımlanmaya hazır şiir kitabı ve otobiyografi kitabı bulunmaktadır.

GÖRME ENGELLİ HAKKI'NIN ADRES SORMASI

Görme engelli kardeşimiz Hakkı Sivas caddele-
rinde dolaşırken bir adres sorma ihtiyacı duyar. Bir
cismin yanına gelir ve elindeki adres yazılı kâğıdı gös-
terir:

- Kardeş bu yere nasıl giderim?

Ancak ses çıkmaz. Sorusunu birkaç defa tekrar-
ladıktan sonra,

- Ne biçim insansın, sana soru sorduk.” diye sert
çıkışarak o cisme elini uzatır. Ancak Hakkı Kardeşi-
mizin adres sorduğu, muntazam bir şekilde giydiril-
miş mağaza önü cansız mankenmiş, bizimki bir insan
sanmış.

KOMİK KARŞIDAN KARŞIYA GEÇME

Sabahın erken saatlerinde iş yerime gitmek için otobüse bindim, karşıdan karşıya geçmem gerekiyor. Sabah saatlerinin trafiği fazla oluyor, hâliyle zorlanıyoruz. Bir arkadaştan yardım istemem gerek diyerek, kulağımla duyacağım ayak seslerine odaklanmaya çalıştım, sonunda bir çıtırtı duydum ve sese doğru yönelerek,

- Kardeş bakar mısınız? Karşıdan karşıya geçeceğim, yardımcı olabilir misiniz? diye seslendim. Yarım dakika kadar cevabı bekledikten sonra o ses benden havlayarak uzaklaştı. Muhtemelen köpekçik,

- Ben insan değilim, demek istedi.

BEYAZ BASTON

Görme engellilerin kullandığı beyaz bastonlar üzerine birçok yorum yapılır, onlar da bazen insanı güldüren bazen de düşündüren türden olur.

Karabük ili Eskipazar ilçesinde memuriyetim zamanında şehrin caddelerini arşınlarken yine kulağımla etrafı dinlemekteydim, benim hakkında yorumlar yapıldığını işitince sesin geldiği tarafa odaklandım. İki kişi kendi aralarında konuşuyor. Birinci adam arkadaşına dönerek,

- Elindeki aletle nasıl gidiyor?"

İkinci adam,

- Sanırım elindeki sopanın ucunda kamera var, sopanın başından bakıp ucundaki kamera sayesinde görüyor, etrafında neler olduğunu ona kamera gösteriyor, cevabını veriyor.

Ellerimizdeki beyaz bastonlarımıza Hazret-i Musa'nın asası gibi keramet yükleyen de oluyor, otobüsün inince mola yerlerindeki lavabolarda iken,

- Kardeş elinizdeki bu alet tıkanmış tuvaletleri açmaya mı yarıyor? diye soranlar da oluyor.

TEK GÖZÜ GÖRMEYEN AMCA VE SİLAH RAPORU ALMA MÜCADELESİ

Amcamız avcılık yapmak ister, kendini korumak içinde bir tüfek alır, ama amcamız kanunsuz iş yapmaz. Bir silah ruhsatı almak ister ancak bir engeli vardır; tek gözü görmüyor.

Doktora gider ve heyete çıkar. Doktor bey;

- Amca senin bir gözün görmüyor, sol gözün görmeden nasıl silah ruhsatı alacaksın? sorusunu sorunca amcadan güldüren yanıtı alır.

- Oğlum, ben nişan alırken zaten sol gözümü kapatıyorum yani göz gez arpacık yaparken sol gözümü kapatıyor, cevabını verir.

İŞİTME VE GÖRME ENGELLİLERİN GÜLÜMSETEN DİYALOGLARI

Çok önceki yıllarda görme engelliler ve işitme engelliler beraber eğitim alırlardı. Niğde Cemil Meriç Okulu da seksenli yıllarda bu şekilde eğitim verirdi. Çocuklar arasında küslükler, hafif kavga ve dövüşler görülür. Engelli okulları da olsa durum aynıdır.

Engelliler aralarında ihtilafa düşüyor ve kavgaya tutuşuyorlar. Gündüz vakti sağırılar bizim görme engelli arkadaşları yakalayıp dövüyorlar. Görme engelliler buna çok içerliyor ve bir fikir düşünüyor. Akşam olup yat zili çaldığında okulda şartelleri atırıp işitme engellileri karanlıkta yakalıyorlar. Bizim görmeyenler için ışık önemli değil, işitme engellileri tutup iyi bir sopa atıyorlar.

Bu kavga yöntemi arada bir bu şekilde devam ediyor.

Yine Niğde Cemil Meriç Görme Engelliler Okulu'nda engelliler haftasında görmeyen ve işitme engelli arkadaşları 3 Aralık Engelliler Günü'nde etkinlik için bir araya topladılar. Çok güzel bir etkinlik olmuştu, işitme engelli arkadaşlar pandomim gösterisi yaptı, bizlere harika halk oyunları gösterisi sunmuştu. Programda işitme engelli arkadaşların el hareketleriyle anlaştığını öğrenmiştik.

Bizler de acaba anlaşabilir miyiz diye duyamayan arkadaşlara çeşitli hareketler yapmaya başladık, aklımıza gelen bütün hareketleri yapmıştık. Biz hareketleri yaptıktan sonra az gören arkadaşlarımıza işitme engellilerin ne yaptığını soruyor, ona göre bizler de yorumlar ortaya koyuyorduk. İşitme engelliler de bizim yaptığımız hareketleri önce birbirlerine yaptılar, sanırım aralarında tartıştılar, sonrasında ise her işitme engelli yanındaki görme engelliye saldırmaya başlamıştı. Hocalarımız zor ayırmıştı. Tabii ki biz çocuktuk, yaptığımız hareketin ne olduğunu bilmiyorduk ama çocuk aklımızla herhâlde kardeşlerimize karşı işaret diliyle çok güzel kelimeler kullanmamışız ki, saldırıya uğradık.

Bir gün Ankara'da eşimle dolaşırken bir market zincirinin şubesini aramaktaydım. Kaldırımın sonuna gelince market buralardaydı, acaba nerede düşüncesiyle, şaşkın şaşkın etrafa bakınıyorduk. Kolumuza bir vatandaş girdi ve bizi zorla kaldırımın karşısına geçirmeye çalıştı. Biz ne kadar direndiysek de arkadaşımız çok kuvvetli, başarılı olamadık. Vatandaş bizi bıraktıktan sonra biz eski yerimize tekrar geldik ve marketin girişini sorduk. Karşıdan bizi geçiren arkadaşları uyarmaya çalışan arkadaşlar o gencin işitme engelli olduğunu söylüyor ve kendi aralarında gülüşüyorlardı.

KÖRLÜK MÜ DİKKATSİZLİK Mİ DİYELİM

Sivas'ta üniversite okuduğum yıllarda bir iş için dernek toplantısına gideceğim, hazırlandım. Yurt odasının penceresinde birkaç parfüm şişesine benzer şişe buldum. Oda arkadaşım parfümlerini her zaman pencerenin kenarına koyardı. Ben de hazır parfüm buldum, güzel kokayım diye üzerime şişeyi boşaltmaya başladım. Bir de ne göreyim, parfüm diye üzerine sıktığım tıraş köpüğüymüş. Tekrar üzerimi değiştirmek zorunda kaldım.

BANA YAPILAN KOMİK KREM ŞAKASI

Görme engelliler okullarında birbirimize şaka yapardık, şakalaşmadığımız gün olmazdı. Dolaplarımızda her zaman el kremimiz olurdu. Benim o gün için kremim bitmiş, ellerimde çatlamıştı. Arkadaşımdan bir gün krem istedim, dostum Serkan da bana ayakkabı boyasını açtı ve

- Al sana yeni aldığım çok güzel bir kremi vereyim, dedi. Ben de mutlulukla elime sürmeye başladım. Elimi burnuma götürüp kremi kokladığımda ayakkabı boyası olduğunu anladım. O gün çok hastaydım ve grip olmuşum, burnum da koku almıyordu.

YATILI OKULLARDA, GÖRMEYENLERİN İLGİNÇ OYUNLARI:

Ben yedi yaşından itibaren yatılı devlet okullarında okudum İlkokulu okuduğum görme engelliler okulunda oynadığımız farklı oyunlarımız olurdu. Bunlardan sizlere bahsetmek isterim. Aklimdan çıkmayan ilk oyun arabacılıktı. Yirmi otuz arkadaş arkada arkaya geçer, birbirlerimizin elbiselerinden asılır, okulun içinde koşmaya başladık. Çok büyük olmayalım diye birkaç araba grubu bahçenin içinde koşmaya başladık. Bizler de trafik kazası yapardık. İki üç araba grubu koşarken birbirimize çarpar, basit kazalar ortaya çıkardı. Bazen de hızlı koşmanın etkisiyle birbirimizi sıkı tutamayan arkadaşlarımız kopar ayrılırdık. Bazen sanayideki ustaya giderdik, bazen de bahçede diğer koptuğumuz grupları arardık.

Okulculuk oyununu oynayınca mutlu olurduk. Birimiz müdür, diğerlerimiz müdür yardımcısı, hizmetli ve arabayı süren şoför olurduk. Okullarda canlandırdığımız karakterleri sesleriyle taklit ederdik. Görmeyenlerde taklit yeteneği üstün olduğundan bu yeteneğimizi geliştirirdik.

El becerimizi artıran oyunlarımız da olurdu. Canımız sıkılınca elimize dolaptan sabunlarımızı alır, sabun koyduğumuz sabunlukların kenarlarına sürmeye başladık. Sivri sabunluk kenarları sabunları toz hâline getirirdi. Biz de sabun tozu yapıyoruz diye mutlu olurduk.

ARKADAŞIM SANIP HOCAMA ATTIĞIM YUMRUK

Lisede sevmediğim dersleri bilhassa sayısal dersleri arka sırada dinler bazen arkadaşlarla muhabbet ederek sınıfı kaynatırdık.

Kimya dersindeydim, en arka sıraya oturdum. Arkadaşla konuşurken bir ara kafamı sıraya koyup hafif uyumaya başladım. Uyandığımda arkadaşşıma bir şaka yapayım diye yumruğumu ön sıradaki arkadaşımın sırtına indirdim. İndirirken de “Aslan Allahım” diye tekrar tekrar vuruyorum. Hocanın sesiyle kendime geldim:

- Ne oluyor be?

Özür dileyerek işi tatlıya bağladım.

EVİMİZE GELEN MİSAFİRE ATTIĞIM DAYAK

Çizgi film izlemeyi bütün çocuklar sever, izledikleri kanalın ve televizyonun kapanmasına acayip bozulur. Benim de başımdan böyle bir hadise geçti.

Evde oturup çizgi film izlerken birden bire kapı açıldı. Aniden televizyonun sesi kesildi. Ben de abim televizyonun fişini çekti diye çok kızdım ve abim sandığım kişiye yumruk atmaya başladım. Adamın çıkardığı sestten dayak attığımı insanın abim değil evimize gelen misafir olduğunu anladım. Çok utanmıştım.

YURT MÜDÜRÜME SİNSİCE HAZIRLADIĞIM PLAN

Lise yıllarımızda öğrencilerin sevmediği bir yurt müdürümüz vardı. Herkes ona gıcık kapar, intikam almak isterdi. Bana da zararı dokunmuş, kalbimi kırmıştı.

Bir gün arkadaşlarla plan yaptım.

- Müdür yoldan geçerken bana şaka yapın, beni kızdırın ben de size vurmak için koşayım, hızlıca yurt müdürünün yanına gidip ona iyi bir çarpıp, tekme tokat girişeyim, dedim.

Bu fikir arkadaşların hoşuna gitti. Gün gelince bir ortam yakaladık ve planı aynen uyguladık. Müdür Bey çok sinirlenmişti ancak bana bir şey de yapamamıştı. Ben de olaya kaza süsü verip günü kurtarmıştım.

GÖRME ENGELLİLER ÇETESİ

Yatılı okullarda kendi aramızda kavgalarımız olurdu. Arkadaş gruplarımız, o grupların kendilerini diğer gruplardan ayıran işaretleri bile oluşturulurdu. Aramızda çeteleşmeler olur, çeteler kendi arasında kavga yaparlardı. Deyimler sözlüğümüzde “kör dövüşü” diye bir sözümüz de bulunmaktadır. Görme-yenler dövüşürken savurdıkları tokat ve yumrukların nereye geldiğine dikkat edemezlerdi.

İlkokulda üç kişilik bir arkadaş grubu bir arkadaşımızı dövdük, zafer kazanmış edasıyla gezmeye başlamıştık. Dayak yiyen arkadaşımız,

- Sizi tek tek yakalayacağız diye bizi tehdit etmiş, biz de gülüp geçmiştik.

Bir ara yatakhaneye çıktım. Tabii dayak hadisesini unutup tedbirsizce hareket ederken, dayak yiyen arkadaşımız bana saldırmaya başlamıştı. Ben dövüşmeyi pek sevmezdim, arkadaşlar vururken ben sadece dayak atar gibi yapmış gruptan beni dışlamasınlar diye göstermelik hareketler yapmıştım. Ama o arkadaşın dayağını en çok ben yemiştim.

ABLAYLA OYNARKEN NAMAZ KILAN ANNEYE ATILAN DAYAK

Eşim Hülya henüz çocukken ablasıyla oyun oynuyor, ablasıyla birbirlerini yakalayıp şakacıktan birbirlerine vuruyorlar.

Bizim Hülya, ablasını kovalarken annesi de namaz kılıyor, annesini ablası sanıp namaz kıldığını bilmeden o da birkaç tane annesine vuruyor.

KÖRLER KUDURDU

Kaldırımlarda görmeyenlerin yolu rahatlıkla bulabilmesi için yapılan sarı takip çizgilerini biliyoruz. Ankara'da bu çizgiler daha yeni yapılmaya başladığı yıllar. Tabii sarı çizgiler bizlere kolaylık sağlıyor, o kadar rahat yürüyoruz ki koşar adım. Önümüze biri geçerse kesin yere kapaklanır. Yine böyle bir zamanda yolda yürürken bir teyzemize sert bir şekilde çarptım ve özür dileyerek ayrıldım. Ama suç ondaydı, bizim takip çizgimizde yürüyordu. Arkamdan duyduğum sesle gülmeye başladım.

- Anam, bu sarı çizgiler yapılaberi körler kudurdu, kudurdu!

SARI ÇİZGİLER VE İKİ GÖRMEYENİN ÇARPIŞMASI

Yine sarı çizgilerde yürürken önümüze bastonunu fark etmediğimiz arkadaşlarımız gelirdi. Sarı çizgilerde bir kişinin yürüyebileceği alan da oluşturulmuştu.

Yine bir gün yolda yürürken bir arkadaşına çarptım, baktım o da görmüyor. Ortada sohbete başladık. Bir de ne göreyim arkadaş benim ilkokuldan okul arkadaşım çıkmaz mı, dostluğumuz tekrar başladı.

KÖRLER CAMİSİ

Ü arkadaş bir gün öğle namazını kılmak için Konya'da bir camiye gittik, Sırayla saf olduk, ezanın okunmasını bekliyoruz.

Arkadan iki hacı emmi geldi, sağı sola bakındılar, birinci hacı emmi ikinci arkadaşına, - Hadi kalk, başka camiye gidelim, burası körler camisiymiş, dedi.

BELKİ BAŞKA TARİKATTANDIR

Bir gün yine camiye gittik, başka şehirdeydik. Ancak kibleyi bulamadım. Camide de kimse yok. Allah affetsin, diyerek namazımızı kılmaya başladık. İlk sünnetin selamını verdim, arkadan sesler gelmeye başladı, bir amca diğerine,

- Kibleye yanlış durmuş, nasıl uyarsak, diye soruyor, diğer amca da,

- Sus, boş ver, belki tarikatı ayırıştır, diyordu.

BANA HABER VERİLMEDEN AÇILAN AYRAN

Öğrencilerime ders vermek için bir kuruma gittim. Görüşmeler yapıyoruz. Kurumdaki arkadaşlar yemek söylemişler, yanında ayran da var. Oturduk yemeğe başlayacağız, ayranı elime aldım, açmak için çalkaladım. Tabii kutunun içindeki ayran hep üzerime dökülmez mi? Meğer bana haber vermeden birisi ayranımı açmış.

GÖRMEYENLERİN DİLENCİ SANILMASI

Babam beni ilkokula Niğde'ye götürüyor, çorabım yok. Çarşıdan bana çorap almak için dolaşıyoruz. Babam eliyle çoraplara bakıyor, “

- Bunlar çok ince, kalın çorap yok mu? diye soruyor, satıcı da:

- Bunu buldun daha ne istiyorsun, diye babama sertçe kızıyor. Babam da dilenci olmadığını, beni okula getirdiğini anlatıyor. Sonra çorapçı ön yargısından dolayı özür diliyor.

Görme engellilerin yazı yazmak için kullandıkları kâğıtlar var, bulması biraz zor, Japon Bristol diye geçiyor. Babamla yazı kartonu almak için yine çarşıya çıktık, bir kırtasiyeye girdik, kırtasiyenin sahibi telefonla konuşuyordu. Biz yardımcı olacak kişinin telefonunu kapatmasını beklerken adam bizim önümüze 25 kuruş atmaz mı? Neye uğradığımızı şaşırdık ve tepki koymak için o dükkândan uzaklaştık.

Eşimle birlikte Ankara da dolaşıyoruz. Numune Hastanesi'nin önünde bize zorla 1 TL vermeye çalıştığını mı ararsınız. Sivas'ta arkadaşı beklerken kapkaççı gibi cebime para sıkıştırmaya çalışan kadınları mı dersiniz, birçok dilenci sanılma hadisesi başımıza geliyor.

Yolda aniden bana para vermek isteyen, farkında olmadan cebime para koyup kaçana çok rastlıyorum.

Memleketim Konya Ereğli’de gezerken, bir eczaneye işimiz düştü, ilaç almamız gerekti. Babamla beraber eczaneye gittik, derdimizi anlattık, eczacı çırağı bizi pek dinlemez gözüktü ve bizi geçiştirdi. Biz de yine beni dilenci sandılar, diye tepki koyduk ve tam uzaklaşıyorduk ki eczanede çalışan çırağın Suriyeli bir vatandaş olduğunu öğrendik.

Yani iletişim kuramadığımız için önyargımızdan dolayı arkadaşa boşa sinirlenmişiz.

OKULDAN KAÇMA MACERALARI

Okuduğum okulda çarşı izinleri her zaman olmaz, bizler de çok sıkılırdık. İlkokul yedinci sınıftayım. Nöbetçi hocamız çarşı izni vermiyor, bizler de yanımıza az gören arkadaşları aldık, bir plan yapmaya koyulduk. Okuldan kaçacaktık! Kimse bizi görmeden okul demirlerinin boşluk kısmından dört arkadaş çarşıya çıktık, ben halka tatlıyı çok severim, kendimize güzel bir halka tatlısı ziyafeti çekmiştik.

Yine ilkokul dönemlerimiz, altıncı sınıftayız, yaz tatiline gireceğiz, gece dışarı çıkmak istedik, mezun olacak arkadaşlarımızla Niğde sokaklarını dolaşmaya niyetlendik. Okuldan kaçmamız lazımdı, nasıl yapacağımızı düşündük ve herkes uyurken yatakhane ne kadar çarşaf, yastık yüzü varsa hepsini uç uca bağladık, kimse görmeden sessizce, önce gözü az gören arkadaşımızı aşağıya indirdik. Yukarıdan bağladığımız çarşafları arkadaşlara tutturduk, hepimiz indik. En son kalan arkadaş da bizi bekledi ve tekrar çarşaf-lara tutunarak çıktık.

ALLAH KİMİ KÖR EDECEĞİNİ İYİ BİLİYOR

İlkokul yıllarımız, dördüncü sınıftayız, çarşıda gezerken ayağımıza bir kola şişesi değdi ve şişeyle top oynamaya başladık, karşıdan bir amca bize doğru yaklaştı ve “Atın o şişeyi çöpe” diye bizi uyardı, tabii hiç dinler miyiz? Amca bizi birkaç kere daha uyardıktan sonra, “Allah kimi kör edeceğini iyi biliyor” diye söylenerek uzaklaştı.

LAF ATMA HADİSESİ VE YANLIŞ ANLAŞILMAK

Görme engelimizden dolayı bazen nereye baktığımız, pek anlaşılmıyor. Bazı görme engelli arkadaşlarımız da biriyle konuşurken farklı yönlerle dönerek söyleyeceklerini ifade ediyor.

İlkokulda görme engelli arkadaşlar çarşıda gezerken, bir abi yolumuzu çevirerek, “Hep dikkat ediyorum, sürekli bizim kıza bakıyorsunuz, gözünüzü ayırmıyorsunuz.” dedi.

Biz de bu amca ne diyor düşüncesiyle biraz susluktan sonra, “Biz görme engelliyiz, siz yanlış anladınız.” diye ifade ettik. Tabii abi bizden özür diledi.

Lisede okurken görme engelli arkadaşım Süleyman’la birlikte bir eve yemeğe davetliyiz, ikimiz bastonları alıp Konya Akşehir sokaklarında yürümeye başladık ancak evin hangisi olduğunu kararlaştırmadık, apartmanı bulmak için elimizi duvarlara sürmeye başladık. Binanın yanında tek katlı bir gecekondu varmış yanlışlıkla elimiz cama değdi ve camda hafif bir tıkırtı oldu. Ev sahibi kadın dışarı çıkarak bizi azarlamaya başladı. “Evde yetişkin kız var, neden burarlarda dolanıyorsunuz, bizim kıza sarkıntılık mı yapıyorsunuz.” diye bizi azarladı. Biz de görme engelli olduğumuzu, gideceğimiz binayı aradığımızı anlatarak özür diledik. Böylelikle iş tatlıya bağlandı.

YEMEK YERKEN AĞZİNİZİ NASIL BULUYORSUNUZ?

Biz görmeyenlere genelde sık sorulan sorulardandır.

Bir gün yemek yerken arkadaşım, “Bir şeyi çok merak ediyorum, siz yemek yerken ağzınızı nasıl buluyorsunuz” sorusunu yöneltti, ben de görme engelli Halis Kuralay Hocamızın kitabında okuduğum bir cümleyle yanıt verdim: “Siz yemek yerken karşınıza ayna mı koyuyorsunuz?”

BAKANLAR KURULU

Kerim ve Selim ALTINOK kardeşlerden alıntıdır.

Hukuk Fakültesi öğrencisi Sinan bankalar hukuku sınavına hazırlanacaktır. Eskiden derslerin kasetlere okunduğu dönem, sınava üç gün kala. Sonunda boş vakti olan başka bölümden bir okul arkadaşı alelacele bankacılık hukuku notlarını kasetlere okur. Sinan da kalan zamanda bunları dinleyerek sınava hazırlanır.

İmtihan günü gelmiştir, hocası görme engelli olduğu için Sinan'ı sözlü olarak imtihan edecektir. Hoca sorar “Oğlum bankacılık alanında şu şu şu kararları kim alır?” Sinan gayet iyi bildiği cevabı yapıştırır: Bakanlar Kurulu. Sınav devam eder, hocanın sorduğu her soruya, Sinan kendinden emin bir şekilde hep “Bakanlar Kurulu” şeklinde cevaplandırır.

Sınav biter Sinan kendinden emin olarak yüz beklemektedir. Ertesi gün sonuçlar açıklanır, Sinan'ın arkadaşları 50, 60, 65 gibi orta hâlli notlar almıştır. O ise göğsünü gere gere sonucunun açıklanmasını bekler. Ama o sıfır almıştır, çılgına döner ve hemen hocanın yanına gider. “Nasıl olur ben gayet iyi çalıştım, cevaplarımın doğru olduğundan eminim, yüz almam gerekirken sıfır aldım?” Profesör ise “Gel bakalım evladım, şu sorulara şu işlemi kim yapar diye sormuşum, sen hepsine ‘Bakanlar Kurulu’ diye cevap vermişsin, oysa hepsinin cevabı ‘Bakanlar Kurulu’ değil, ‘Bankalar Kurulu’ olacaktı.” der.

Sinan için dersi kasete okuyan arkadaşı tüm ‘bankalar kurulunu’ ‘bakanlar kurulu’ diye okumuş.

MAMAK OTOBÜSÜ GEÇTİ

Ankara’da eşimle birlikte otobüs beklemekteyiz, yanımızdaki arkadaş, “Mamak Misket otobüsü geçince bize söyler misin?” dedik, o da “Tamam abi.” dedi.

Beş on dakika bekledikten sonra genç arkadaş, “Dediğiniz otobüs geçti.” diye bize geri dönüş yaptı.

Biz de, “Neden söylemedin, biz o otobüse binecektik” deyince, “Abi, siz bana otobüs gelince söyle demediniz ki, otobüs geçince söyle dediniz.” cevabını verdi.

KARŞIDAN KARŞIYA GEÇME HİKÂYELERİ

Ankara’da ikamet ettiğim yıllarda, Kızılay’da karşıya geçeceğim, kaldırımında yanımda bir arkadaş var, sanırım lisede okuyan genç arkadaşıma, “Beraber karşıya geçebilir miyiz?” diye sordum, “Tamam” cevabı üzerine el ele tutuşup caddede koşmaya başladık. Tabii trafik birbirine girdi. Büyük bir tehlike atlattık. Arkadaşımız bize teşekkür etti ve elindeki bastonun sesini duydum. Anladım ki arkadaş da görme engelliymiş. Yani kör körü karşıya geçirmiş.

Bir Arap atasözü aklıma geldi, “Kör körün ardından giderse, kendini hendekte bulur.”

KÖRÜ ON ADIM GÖTÜRMEK BÜYÜK SEVAP

İnsanlar arasında günah sevap kavramı, birtakım komik anılara da neden olabiliyor.

Yine Ankara da kaldırımda yürürken bir amca koluma girdi, birkaç adımdan sonra, “Tamam, on adım oldu.” diyerek kolumu bıraktı. Neden böyle yaptığını sorunca “Bir körü on adım götürmek büyük sevap, bana dua et olur mu” dedi.

SELMAN DEVECİOĞLU'NUN KASEDİ ÇIKTI MI?

İlkokulda okuduğum dönemlerde can sıkıntısından kendimize eğlence arardık. Değişik oyunlar geliştirir, oyunumuza farklı kişileri de dâhil ederdik. Bir gün yine bir oyun buldum. Sanatçıların kasetlerinin olduğu, CD'lerin henüz hayatımıza girmediği dönemlerde müzik albümü yapanların yeni yeni arttığı doksanlı yıllarda, Niğde'deki kasetçilerin birkaçına uğrayıp, kendi ismimi söyleyip, "Selman Devecioğlu'nun kaseti elinizde var mı?" diye sormak en büyük eğlencemdi. Tabii o kadar çok sanatçının içinde kasetçi ağabeylerimiz de, "O sanatçı kim, hiç duymadım." demiyorlardı. Bana, "Şu anda elimizde yok, sipariş ettim, haftaya gelecek." cevabını veriyorlardı veya "Hangi tarz şarkılar söylüyor?" diye soranlar da oluyordu.

KÜNDECI HASAN PAŞA

Çocukluğumda tarihte ismini sık sık duyduğumuz eski güreşçilerimizden, Kündeci Hasan Paşa adında bir güreşçimizin olduğunu biliyordum.

Lise yıllarımda, bir arkadaşımızın evinde misafirlğe gelmiş, beraber güzel bir gün geçiriyorduk. Arkadaşla bir güreş yapalım diye kararlaştırdık, başladık yaramazlık yapmaya.

On beş yirmi dakika güreştikten sonra, biraz dinlendik ve ben tekrar harekete geçtim ve arkadaş sandığım kişinin üzerine atıldım ve “Ben Kündeci Hasan Paşa’nın torunuyum.” diye onu yıkmaya çalıştım. Meğer benim arkadaş sandığım, içeri girdiğinden haberinin olmadığı arkadaşın babasıymış. Çok utandım ama bayağı gülmüştük yaşadığımız olaya. Tabii benim ismim de “Kündeci Hasan Paşa’nın Torunu” diye kalmıştı.

GÖRME ENGELLİLER NASIL TOP OYNAR?

Yeni teknolojilerle birlikte biz görme engellilerde artık futbol oynayabiliyoruz. Futbol oynamamız için içinde zil bulunan toplarımız mevcut. Ama bizim ilkokul okuduğumuz dönemlerde, bu tür teknolojiler yaygın olmadığından, topların üzerine siyah poşet geçirirdik, az gören arkadaşlarımız, topun siyah renginden, hiç görmeyen arkadaşlarımız ise poşetin çıkardığı sestten topu yakalardı.

YATILI OKULLARDA EKMEK ALMA HİKÂYESİ

Yatılı okullarda önceleri yemekler standart çıkar, yemek seçen arkadaşlarımız aç kalır, bayağı zorluk çekerlerdi. Yemek saatlerimiz erken olduğu için akşam acıkırdık. Akşam yemeklerimizde cebimize gizlice bir çeyrek ekmek koyup akşam suya batırıp yediğimiz olurdu. Yemekhaneye elma, portakal gibi yiyecekler geldiğinde mutfağı gitmeden önce biz kapıyırdık. Tokat Görme Engelliler Okulu'nda eğitim almış Serkan arkadaşımızdan dinledim.

Bir gün yine acıkmış, akşam arkadaşlarla okulun yemekhanesinden bir şeyler alıp yemek istemişler. Gizlice yemekhaneye inmişler. Tabii çok heyecanlılar, gece bekçisine, nöbetçi öğretmene görünmemeleri lazım. Aceleden ellerine ilk gelen kutunun içine Serkan arkadaşımız elini daldırmış ve hepsini cebine doldurmuş. Ancak yatakhaneye çıktıklarında cebine kurumuş üzüm sanarak koydukları yiyeceğın kutuya konmuş çay olduğunu öğreniyorlar. Hevesleri kursaklarında kalıyor.

NEREYE HÖLÜYORSUN

Sivas'ta üniversiteye yeni geldiğim yıllar, elimde bastonumla çarşıda dolanıyorum. Karşıdan karşıya geçmem gerekti ve arabaları dinledim, aniden karşıya geçmek için yürümeye başladım. O esnada amcanın biri sertçe koluma sarılarak, "Nereye hölüyorsun?" diye soru sordu. Tabii ben bu cümleyi bilemediğim için amcanın ne demek istediğini anlamamıştım.

şEREMET YÜRÜ

Sivas’a ilk geldiğim için bazı söyleyiş tarzlarına yabancılık ekmekteydim. Üniversite yıllarımda yolun karşısına geçerken arabaların gelmediğini fark ettim ve aheste aheste yürüdüm. Abinin biri yanıma gelerek bana, “şeremet yürü.” diye müdahalede bulundu, ben bu kelimeyi de anlamamıştım.

GÖRMEYENLER NASIL DERSTE KOPYA ÇEKER

Birçoğumuz kopya çekmiştir, tabii biz görme engelliler de kopya çektik.

Lise yıllarımda bir dersteyiz. Sınav haftası geldi çattı ama biz ders çalışmadık. Biz görme engellilerin yanında bir okuyucu olur, o soruyu okur biz cevaplarız. Yanımızdaki arkadaşta kâğıda bizim dediğimizi aynen yazar. Sınıfım harici bir arkadaş bana yazılıyı okuması için çağırdım. Önceleri dersleri kasete okuturduk. Ses kayıt cihazım vardı, düğmeleri pek ses çıkarmadığından dikkat çekmezdi. Ses kayıt cihazımı cebime koydum. Kulaklığın tekini ceketimin iç kolumdan geçirdim. Elimi kulağıma koydum ve sol elim üzerine yaslanmış şekilde sorulan soruları kaset içinde aramaya başladım. Tabii biraz zor oldu, çok başarılı bir kopya metodu sayılmazdı.

ARKADAŞ HEM GÖRMÜYOR, HEM DE ZİHİNSEL ENGELLİ

Ankara’da otobüste bir arkadaşla birlikte seyahat ediyoruz. Ayakta dururken bastonum koltukta oturan bir adama çarptı. Adam sertçe laf söylemeye başladı, ben kaza olduğunu söylesem de maalesef adam laftan anlayan biri değildi. Sonra ben de sesimi yükselttim. Tartışma kısa süre sonra bıçak gibi kesildi. Durakta otobüsten inince, arkadaşla neden adamın birden bire sustuğunu sordum. Siz tartışmaya başlayınca adamın üzerinde bıçak vardı, tam bıçakla sana doğru hamle yapmaya hazırlanıyordu. Sonra ben işaret yaptım, “Arkadaş hem görmüyor hem de zihinsel engelli, ne dediğini bilmiyor.” dedim. O da sesini birdenbire kesti.

YOLDA YÜRÜRKEN VATANDAŞLARIN GÜLÜMSETEN MÜDAHALELERİ

Görme engelliler yolda yürürken zihinlerinde birçok yolun haritasını oluştururlar. Bildikleri yollar da müdahaleyi sevmezler. Ayrıca siz onları önlerindeki cisme çarpacaklarını sanırsınız ama onların hissetme mesafeleri vardır. Tam çarpacağımız zaman hissederiz. Yolumuzda yürürken on metre öteden, “Nereye gidiyorsun, sağa git, sola dön.” sözleri kafamızı karıştırır ve gideceğimiz yolu bulmamıza istemeden engel bile olabilirsiniz.

Sivas Halk Eğitim Merkezi’nin oradan otobüs durağına geçmek için yürüyorum, birisi koluma girdi, “Nereye gidiyoruz?” dediysem de seslenmeyerek beraber yürüdük. Ben de “Nasıl olsa beni kaçıramaz.” diye sesimi çıkarmadım. Açıkçası nereye gittiğimi ben de merak ediyordum. Beni karşıya geçirdi ve bıraktı. Ben de karşıya geçmeyeceğimi, durağa gideceğimi söyleyince, “Ben durağın nerede olduğunu bilmiyorum. O zaman sen buradan tekrar karşıya geç.” cevabını verdi.

Yolda yürürken görmeyenlere çeşitli müdahaleler yapılır, siz karşıya geçmek istersiniz, sizin bastonunuzdan tutarak sizi yürütmeye çalışırlar veya kendisi sizin yanınızdan yürüyerek kolunuza girmeden üç dört metre önden “gel, gel” diye çağırarak götürmeye çalışanlar da olur.

PATRONUN SELAMI VAR

Kayseri’de birkaç görme engelli arkadaş dolaşıyorlar. Bir parkta beklerken, iriyarı bir adam selam verip, “Patronun selamı var, 100 TL bozuğunuz var mı?” diye sorunca arkadaşlar da parayı veriyor, bak-kala gidip bozduracağını söylüyor. Ama arkadaşlardan paralarını alıp kayboluyor.

HIRSIZIZ AMA BU İŞİN DE BİR RACONU VAR

İstanbul'da bir görme engelli arkadaşımız karşıdan karşıya geçecek. Yolda beklerken hoş sohbet bir abi koluna giriyor ve yardım etmeye başlıyor. Sohbet esnasında görme engelli arkadaşına ne iş yaptığını sorunca, "Hırsızım" cevabını alıyor. Bizim engelli arkadaş korkar tabii. Ama şu ilginç cevabı alır. "Hırsızız ama hırsızlığın da bir raconu var, bizde engelli vatandaşlara yamuk yapılmaz."

Bu hikâye çok eski zamanlarda geçiyor, önceki hikâyemizde şimdiki zamanımızda yaşıyor. Yorumu siz okuyucularımıza bırakıyoruz.

YURT MÜDÜRÜ HİKÂYESİ

Olay Ankara’da geçiyor üç arkadaşımız, akşam Cebeci’de gezerken yanlarına biri geliyor, “Arkadaşlar bana para lazım oldu, size daha sonra ödeme yaparım.” diyor, bizim arkadaşlar o konuşan kişiyi Cebeci KYK yurduunun müdürü sanıyorlar. Onunla çok samimi bir biçimde sohbet edip istenilen miktarda parayı müdür sandıkları o kişiye veriyorlar. Aradan bir hayli zaman geçiyor, arkadaşlar parayı isteyemiyorlar. Ancak konuştukları kişinin müdür olamayacağını, müdürün öğrenciden para istemeyeceğini akıllarına getiriyorlar, olayın ses benzerliği olduğunu düşünüp paranın üzerine soğuk su içiyorlar.

GÖRSEYDİ CAMİYE GELMEZDİ

Namaz kılmak üzere camiye gittim, kibleyi arıyorum, amcanın biri “Hayrola hafız, niye geldin=” diye sordu. Ben de, “Namaz kılmak için geldim.” dedim. Amca şaşkınlıkla, “Ama senin gözün görmüyor.” dedi. Ben de, “Körler camiye gelemmez mi?” dedim. O da, “Biz görenler zor geliyoruz.” yanıtını verdi. Tabii içinden biraz ‘cık cık’ çekerek şaşkınlığını ifade ediyordu.

UÇAK HİKÂYELERİ

Sivas'tan uçakla İzmir'e eşim kızım ve ben gidiyoruz. Hostesler ilgili, sağ olsunlar bize engelimizi hissettirmiyorlar. Ancak İzmir'e inince, kolumuza bizi yönlendirmek için giren görevli, karşı tarafa bizi alması için sesleniyor. Yanımda, bir bebek ve iki blaynt var. Tabii bizi bilmiyor olarak düşünüyor, blaynt İngilizcede kör demek. İçimizden eşimle beraber güldük, ha Türkçe kör demişsin ha İngilizce blaynt. Bir kelimenin Türkçesi kaba da İngilizcesi kaba değil mi?

Kezban arkadaşımız, rahatsızlığından dolayı hostesle konuşmasında problem var, hostesle irtibat kurmaya çalışıyor. Ancak hostes arkadaşımızın sorusuna İngilizce cevaplar veriyor. Bir türlü anlaşıyorlar. Yardıma annesi geliyor ve hostese ne olduğunu soruyor. Hostes de "Arkadaş yabancı olduğu için iletişim kuruyorum." Annesi de "Benim kızım Türk, sadece konuşması problemlidir." cevabını veriyor.

SİVASLI BALON SATICISI GÖRMEYEN HAFİZ AMCA

İlimizde caddelerde balon satan gözü görmeyen bir amcamız var, çoğunuz bilirsiniz. Bu amcamızın bir gün yolda tuvaleti gelir, en yakın bir tuvalet arar ve bağırmaya başlar. “Bana tuvaleti gösterin” diye. Bir arkadaş cevap verir ve yardım etmek ister. Eliyle işaret ederek, “Şuradan caddeden sağa dön, Sefa İş Merkezi’ne doğru sola dön.” diyerek işaretlerle tarif eder. Amcamız sinirli şekilde, “Ben görmüyorum yeğenim, gözüm görmüyor” diye sertçe kızmaya başlar.

BEYAZ BASTONUMU SİLAH, BENİ DE POLİS SANDILAR

Yasin arkadaşımız anlatıyor: “Arkadaşımla beraber bir kafede tanımadığımız diğer dost ortamıyla tanışma ve sohbet amacıyla toplandık. Bastonumu katlayıp kemerime taktım. İçeri girer girmez arkadaşlar kendi aralarında konuşmaya başladı, “Görme engelli ama nasıl polis olmuş, tabancasını da beline takmış. Çok şaşırtıcı.” Çok gülmüştüm, onun tabanca olmayıp baston olduğunu izah etmiş, onları da güldürmüştüm.

ENGELLİLER VE KULLANILAN KOMİK KELİMELELER

Engellilere yönelik kullanılan cümleler bazı arkadaşlarımız arasında tartışma oluşturuyor. “Engelliler gününüz kutlu olsun”. Engelli sivil toplum örgütleri bu cümlenin kullanılmasına son zamanlarda karşı çıkıyor. Sebebini sorduğumuzda, anneler günü kutlanır, öğretmenler günü kutlanır, ama engelliliğin neresini kutlayalım gibi bir savunma içine giriyorlar.

Düşündük ama yerine farklı bir cümle bulamadık, “Üç Aralık Farkındalık Günü” dense daha anlamlı olur dedik.

Söylenen diğer bir cümle de, “Her sağlıklı bir engelli adaydır”. Duyuyorsunuzdur, sık sık tekrarlanıyor. Engelli dernekleri ve engelli aydınları diyor ki, eğer insanlara Rabbimiz bir garanti verseydi, sen hiç engelli olmayacaksın denseydi, acaba engellilere insanlar yardım etmeyecek miydi? Engellilere yardım etmek, vicdan meselesidir, toplum olmanın bir gereğidir, bu cümle biraz çıkar düşüncesini akla getiriyor, diye ifade ediyorlar.

Hocamız da bu konuştuklarımızı öğrencileriyle tartışmaya karar verdi. Yıllardır kelime ve kavramla üzerine birçok tartışma yapılmıştır. Bizlere “sakat” denmiş, sonra rencide edici bir kelime olduğu düşünülmüş, “özürlü” ifadesi kullanılmış, en sonunda “engelli” kelimesinde karar kılınmıştır. Bazı arkadaşlarımız, “Ben engelli değilim, engel beyindedir.” diyor. Nesiller değiştikçe kelimeler de değişiyor galiba.

Arkadaşlarımız, “Ben körüm.” diyor, bazılarımız “Ben görme engelliyim.” diyor. Kur’an-ı Kerim’de de “âma” deniyor, yaşlı amcalarımız bizleri “hafız” diye çağırıyor. Hafız kelimesi yıllardır biz görmeyenlere söylenmiş kelimelerden biridir. Görme engelli bilgin Homeros’tan günümüze kadar, engelliler tarih, edebiyat, din, hukuk konularında yüksek ilmî seviyeye ulaşmışlardır. “Hafızası kuvvetli” manasında “hafız” denildiğine şahit oluyoruz.

ZORLA YEDİRİLMEMEYE ÇALIŞILAN YEMEK

İlkokulda yatılı kaldığım yıllarda, öyle yemeği yemek için yemekhanemize gittik. Birde baktım ki yemekte pırasa var, birçok öğrencinin yemediği bir yemektir. Nöbetçi öğretmenimiz, herkes yemeğini yiyecek, tabakları kontrol edeceğim diyor, bizler de ne yapacağımızı düşünüyorduk. Öğretmen yemekhaneyi terk edene kadar bekledik, bir türlü yemekhaneyi terk etmeyince bir plan düşünmeye başladık. Birkaç arkadaş pırasa yemeğini masamızda boş bulunan sürahiye doldurduk, tabaklarımız tertemiz olmuştu mutlulukla yedik diye öğretmenimize gösterdik, geçici olarak hocamızın azarından kurtulmuştuk.

EMİNE’NİN ÖYKÜSÜ

Görme engelli arkadaşımız Emine, bir arkadaşıyla iş yerinden çıkıp evine gitmeye hazırlanır. Ağzında sakız çiğnemektedir. Ancak arkadaşımız da görme engelinin yanında şeker hastalığı da vardır ve yolda şekeri düşer. Arkadaşına, “Bana şeker alır mısın? Şekerim düştü.” der. Arkadaşı da şeker alır. Ama sohbet bu esnada da devam eder. Emine’ye yardımcı olan arkadaş, ağzında hem şeker var hem de sakız var, bu hâlde nasıl sohbet edebiliyorsun diye sorar? Emine’nin, “Sakızı ağzımın sağına alıyorum, şekeri de sol tarafa alıp, ortadan konuşuyorum.” yanıtıyla sohbete komik bir söz düşer.

ÖĞRETMENLİĞİMLE İLGİLİ BİR ANI

Görme engelli bir öğretmenim, göreve başlayalı 1 yıl kadar oldu, sınıfta öğrencilerin bazı tutumları olabiliyor. Birçok kişi görme engelli birileri öğretmenlik yapamaz, sınıfa hâkim olamaz diyorlar. Ben sınıf hâkimiyeti konusunda hiç zorluk çekmedim. Çünkü bir görme engelli bütün duyu organlarını tam anlamıyla kullanabilirse birçok işte başarılı olabilir. Bir gün yine sınıftayım, ders işliyorum. Burnuma birtakım kokular geliyor. Anladım ki makyaj kokusu yani bir kız öğrencim sınıfta makyaj yapıyor. Hemen sınıfta kokunun geldiği yere dönüp öğrencinin ismiyle uyardım ve bir daha yapmaması gerektiğini söyledim. Herkes çok şaşırılmıştı ve sınıfın yorumu, “Hocam siz görüyor musunuz?”

İsmim Erkan Kanaatlı, Fen Bilgisi öğretmeniyim. Engelli birisi olarak zor bir meslek seçtiğimin farkındayım, kimi zamanlar insanlar bu meslekleri bizlere yakıştıramıyorlar. Bunun nedeni engellilerde ulaşım ve ulaşılabilirlik sorunları nedeniyle eğitimsiz kalmaları ve iyi bir meslek edinememeleridir. Her neyse bir hafta sonu veli toplantımız var ve ben geç kalacağımı anlayınca taksiyle gitmeye karar verdim. Atladım bir taksiye ve çalıştığım okulun ismini söyleyerek acele etmesini istedim.

Şoför yolda muhabbet etmeye başladı;

Taksici : Abi ne işin var okulda?

Ben : Orada çalışıyorum abi.

Taksici : Hımm.. Öyle mi? Hademe misin?

Ben : Hayır

Taksici : Kaloriferci misin?

Ben : Hayır

Taksici : Kantinci misin?

Ben : Hayır...

Şu musun? Hayır, bu musun? Hayır.

Adam aklına gelen bütün meslekleri sayıyor da ağzına bir türlü öğretmen kelimesini alamıyor. Dayanamadım söyledim; “Abi ben öğretmenim, fen bilgisi öğretmeni.” dememle birlikte adam hayretler içinde kaldı. Ben de içimden biraz kızdım ama belli etmedim. Şimdilerde olsa, “Müdür başyardımcısıyım.” desem nasıl karşılardı acaba?

HASTANEDE YAŞADIĞIM BİR ANIM

Balta Limanı Kemik Hastalıkları Hastanesi'nde epeyce bir süre yattım. Hastane 1. Köprü'nün bacağı'nın dibinde ve denize nazır bir köşkten bozma bir binadan ibaret. Çok güzel günlerim geçti orada, sürekli hastane bahçesinde etkinlikler yapılıyor, ünlüler gelip gidiyor, en sıradan günde olta'yla balık tutuyorduk bahçesinde. Ziyarettime gelenler hastanenin manzarasına tutulur, "Ben de bir yerimi kırıp gelsem, burada biraz tatil yap-sam." diye takılırlardı. Bizim yatakhane'de yaşıtım bir çocuk vardı Vahdet isminde. O da benim gibi bacak kı-salığı nedeniyle tedavi görüyordu, çok mütevazı ve iyi birisiydi. Fakat abisi onun gibi alçak gönüllü değildi, vücut çalışmış, saçları uzatmış ve sürekli çıktığı kızları anlatıp duruyordu. Bunun bizi üzdüğünün farkında değildi. Bir gün ona bir oyun oynamaya karar verdim. Boyu kasları ve yaptıklarını anlatırken dedim ki;

- Madem o kadar güçlüsün, bir yumurtayı dir-seğinin içine koyarak kırabilir misin?
- Tabii, ondan kolay ne var, dedi
- Madem öyle hadi bul bir yumurta da kır da görelim. Tabii kıramayacağın kesin.

Fırladı dışarı ve beş on dakika sonra elinde bir yumurtayla geldi. Nasıl yapacağını anlatarak biraz daha gazı verdim. Dirseğinin içine yerleştirdiği yu-murtayı sıkmasıyla kırılan yumurta yüzüne ve üstüne sıçradı. Vahdet'le benim gülmekten karnımıza ağrılar girdi. Abisi bozuldu bize ama aklın da kas kadar la-zım bir şey olduğunun farkına varmıştır umarım.

MÜDÜR YARDIMCISININ KAFASINA ATILAN EKMEK

İlkokul okuduğumuz dönemlerimizde ders araç ve gereçlerini rahat koyalım diye sıralarımız, kapaklı sandık biçimindeydi. Eşyalarımızı koyar bir dolap gibi derslerimizi işlerken sıkıntı çekmezdik. Bir gün sınıfa geldiğimde sırama bir ekmek parçasının konduğunu fark ettim, ekmek kurumuş, taş gibi olmuştu. Ama kimin koyduğunu bilemiyordum. Bir hafta kadar bekledim ne yapacağımı bilmeden, çöpe atsam günah olur diye düşündüm. Aklıma bir fikir geldi, sınıfın penceresinden aşağı atayım mutlaka bir bulan olur onu uygun bir yere korlar diye düşündüm. Pencereyi açtım ve ekmek parçasını aşağıya attım, birdenbire müdür yardımcısının aşağıdan bağırmasıyla irkildim. Sınıfa çıktı, bana bayağı kızmıştı, sonra anladım ki attığım ekmek müdür yardımcısının kafasına isabet etmiş, körün taşı gibi.

İKİ ŞAŞI FIKRASI

İki şaşı kaldırımında yürürken birbirlerine çarpmışlar. Temel karşıdaki adam, “Kardeşim gittiğin yöne baksana.” diye çıkışmış, karşıdan gelen adam da Temele, “O zaman sen de gittiğin yöne baksana.” diye bağırmış.

MİLLÎ GÜVENLİK DERSİ VE BİR ANI

Lisede Millî Güvenlik dersindeyim, dersimize bir emekli binbaşı giriyor. Dersten o kadar etkilenmişim ki, “Hocam, engellileri neden askere almıyorlar?” diye sordum. O hoca da bana aklımda hep kalacak şu cevabı verdi: “Askeriyenin parası kendine yetmiyor, bir de sizinle mi uğraşacak?”

Mustafa EPİK

MustafaEPIK

02.09.1981 tarihinde Sivas'ta doğdu. İlk ve orta öğretimini Sivas'ta tamamladı. Sivas Atatürk Endüstri Meslek Lisesi Yapı Ressamlığı Bölümü'nü bölüm birincisi olarak tamamladı. Eskişehir Anadolu Üniversitesi Engelliler Entegre Yüksek Okulu Bilgisayar Operatörlüğü Bölümü'nden mezun oldu.

Sivas Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'ne bağlı Engelliler Eğitim ve Kültür Merkezi Birim Sorumlusu olarak görev yapmaya devam eden Epik, 2007 yılında İspanya'da yapılan Dünya İşitme Engelliler Kongresi'nde Eğitim Komitesi Türkiye Delegesi olarak görev yaptı.

Diyanet İşleri Başkanlığı öncülüğünde oluşturulan ve Türk Dil Kurumu tarafından onaylanan İşitme Engelliler için Türk İşaret Dili Dinî kavramlar sözlüğünün hazırlanması ve yayımlanması çalışmalarında komisyonu üyeliği yaptı. Yaşanmış hikâyelerden örnekler verdiği Engel Olma Destek Olisimli kitabı yazdı.

Kamu kurum ve kuruluşlarına İşaret Dili kursları vermekte olup 2018 yılı itibarıyla Sivas İşitme Engelliler Spor Kulübü Başkanlığı, Sivas Kent Konseyi Engelliler Meclis Üyeliği ve Memur-Sen Engelliler Komisyonu üyeliği görevlerini sürdürmektedir.

İKİNCİ KAT

Bir yardım konusu için il müdürlüğü ne giden işitme engelli müdürlük bünyesinde çalışan tercümanın odasını arar ve bir görevliye sorar, görevli ise el hareketi ile 2 diyerek cevaplar. Bu 2 hareketini saat ile elin yakın olması nedeniyle saat 2 olarak anlayan işitme engelli müdürlükten çıkar, gezer hava alır ve saat 2’de yeniden aynı odaya gider ve aldığı cevap yine 2’dir. Ve en sonunda anlar ki, “Saat 2 değil kat 2” dedi bana, ben de yanlış anladım diyerek güler ve üzülür.

Bu anısını bizimle paylaşan işitme engelli arkadaşlara teşekkür ediyoruz.

SIFIR

İşitme Engelliler genelde yeni olan bir şeye sıfır mı derler, alışkanlık ve işaretlerin genelde bu yönde kullanılması bunda önemli etkindir.

Deplasmanlı futbol ligi için Ağrı'ya giden Sivas ekibi gezerken telefonların çok ucuz olduğunu görür ama bazı arkadaşlar kaçak olabileceğini söyler, bazıları ise orijinal olduğu fikrindedir. Kısa bir tartışmadan sonra bir dükkâna girip sormak isterler. Dükkâna giren bir işitme engelli yazma konusunda biraz zayıf olduğu için bir kâğıt ister ve kâğıda rakamla 0 yazar ve telefonu eliyle gösterir. Kendi kendine, “Bu telefon sıfır mı” demek ister ancak dükkân sahibi işitme engelli durumunu bilmediği için bir kâğıtta rakamla 0 yazılması ve bir el işareti ile bu telefon yapılmasını bir türlü anlamaz. Dışarıda bekleyen işitme engelliler dükkâna gelir ve konuya hâkim başka bir işitme engellinin telefon sıfır mı yazısını yazması ile konu anlaşılır. Sporcular yol boyu gülme krizi ile devam ederler.

TEVACÜZ

İşitme engelli bir arkadaşım ve ailesinin köylerinde tarlaları var. Sürekli tarla işleri ile meşguller. Aile bilmeden yan taraftaki tarlayı da işaretlemiş, işitme engelli ise işaretlemeden yola çıkarak kendilerine ait olmayan tarlayı da ekmeye başlamışlardır. Hem aile hem de işitme engelli 2 kardeş bilgisiz şekilde devam etmişler. Sonradan yapılan şikâyet üzerine ifadeleri alınmak üzere çağırılmışlardır. 2 işitme engelli kardeşten birisi saati uygun olduğu için babası ile gitmiş, diğer işitme engelli ise saati uymadığı için gerekli görülürse ertesi gün gitme konusunda anlaşmışlardır.

İfade alınacağı gün bir işitme engelli ve babası makama girer babası ile yetkili uzun uzun konuşur, işitme engelli ise öylesine bakar. En sonunda baba ile yetkili konuyu halletmiş ve imza altına almışlardır. Muhatap olduğu için iki işitme engellinin de imza atması gerektiği belirtilir. Babası ile giden işitme engelliye yetkili ile babasının imzaladığı tutanak verilir, oku ve imzala diyerek. İşitme engelli tutanağı alır ve tutanakta yazılı olan başkasına ait arsaya “tecavüz etmek” kelimesi gözüne gelir ve “Ben bu tutanağı kabul etmiyorum ben kimseye tecavüz etmedim.” diyerek tepki vermeye başlar. Babası az işaret bildiği için zar zor, “Oğlum dur, anlamadın.” demeye çalışsa da anlatamaz.

Kapı dışında babası ile çıkarlar, el kol hareketi ile işitme engelli, “Vallahi tecavüz etmedim.” demesi ile babası gülererek, “Oğlum o değil, evde anlatırım, problem yok.” der ve problem yok demesi ile işitme engelli imzalar.

Eve giderken yol boyunca babası anlatır ve işitme engelli konuyu anlar, kendi kendine güler ve “Acaba akşam benim gibi işitme engeli olan kardeşim ne yapacak, merak ediyorum.” diyerek konuyu anlatmadan aynı kâğıdı işitme engelli kardeşine verir ve ne tepki vereceğini merak eder. Diğer işitme engelli kardeş de aynen, “Saçma ya, kime tecavüz etmişiz.” diyerek tepki vermesi ile ailede kahkahalar patlar ve ona da anlatırlar.

TERCÜMAN

Yıllardır İşaret Dili yasağı içinde günler geçiren işitme engelliler hep zorlanmıştır. Büyük bir işitme engelli abimiz anlatıyor. Yönetici olduğu için toplantılara davet ediliyor, anlatmak istediği çok şey var, spor kulübü yöneticisi olduğu için malzeme isteyecek ve uygun zamanı bekliyor. Herkes konuşmuş, derdini anlatmış, gereken cevabı almış ama işitme engelli abimiz hâlâ aynen bakıyor. Bunu fark eden yetkili, “Sen nasılsın, ihtiyacın var mı?” sorusuna benzer beden dili ile konuşunca rahatlayan işitme engelli abimiz elini top şekline getirip ayağına top vurma hareketi yaparak sonradan üzerini gösterip kıyafet istediğini anlatmaya çalışıyor ama yetkili anladı mı anlamadı mı bilemiyoruz.

Küçük bir ihtiyacı bile bu şekilde istediğimiz günler eskilerde kaldı ama hatıralar olarak sürekli anlatıyoruz.

NEDEN BAĞIRIYORUZ

Karşımıza çıkan, iş yerimizde bulunan veya çevremizde karşılaşılabileceğimiz bir işitme engelliği dış görünüş ile ayırt edemeyebiliriz. Düşünelim; karşılaştık ve isteğimizi kendi dilimizle söyledik. İşitme engelli ise nazikçe, “Ben duymuyorum.” diyerek karşılık verecektir. Bu durumda yaptığımız hatalardan bir tanesi, duymuyorum diyen işitme engellinin kulağına yaklaşarak biraz daha yüksek sesle bağırmanız. Neden bağırıyoruz? Karşımızda işitme engelli var, duymuyor.

SU MU TUZ MU?

İşitme engelliler, işaret dili bilen insanların az olması ve geçmişte dudak okumaya dayalı eğitim olması nedeniyle genelde dudak okumaya alışıklardır.

Bir arkadaşımız yemekte yan masadan bir istek olduğunu anlar ve bakar ancak anlamakta zorlanır çünkü anlaşılması zor olan tuz isteği vardır ancak dudak okuma ile bir deneyin su mu, tuz mu? anlaşılması zor oluyor

İşitme engelli arkadaşımız masaya bakıp hangisi demek zorunda kaldığını gülerek anlatıyordu. Bunun gibi birçok kelimedden zorlanmaktadır işitme engelliler.

İŞARET DİLİNDE “BANA NE” VE DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Toplum tarafından İşaret Dilinin tam olarak bilinmemesinin de gelişim sürecini etkilediği bir gerçektir. Bunlara bir örnek de İşaret Dilinde “bana ne” kelimesidir. Bu konuyu açıklayan bir hikâyemi sizinle paylaşmak istedim. Önemli bir etkinlik için engellilerin yemekli toplantıya davet edildiğini öğrendik ve katılma kararı aldık. Gün ve saatinde yerimizi alarak programın başlamasını beklemedeydik, dakikalar geçerken saatler de geçmeye başladı. Yemekler gelmeyince organizasyon sorumlusu rahatsız olmaya başladı ve ilgisini daha da artırdı. Sonunda yemekler geldi, masalara göre dağıtılmaya başlandı acelece. Ne kismetse işitme engellilerin olduğu masaya en sona kaldı yemekler, işitme engelliler için özetle sabır üstüne sabır. Hem programın gecikmesi hem yemeklerin gecikmeli olarak en son gelmesi, işitme engellileri biraz rahatsız etmiş olduğu çok netti. Bunu fark eden organizasyon sorumlusu her engel grubunun masasına gidip gecikmeden dolayı özür dilerken bizim masamıza da geldi, gayet güzel ve sakın şekilde özür dilemek isterken işaret dili bilmemenin azizliğine uğradı.

Yemeğin gecikmesi ve en sona işitme engellilere verilmesi nedeniyle gergin olan işitme engelliler masasına gelen organizasyon yetkilisinin, “Kusura bakmayın, özür dileriz, elimizden gelmeyen nedenler gibi.” konuşmayı yapacakken, engelli olmayan insanların iki elini de vücuduna doğru kullanarak “Ben ne yapayım” şeklinde el kol hareketleri ile konuşmalarına benzer bir hareketle özür dilemesi ve bu hareketin işaret dilinde, “bana ne” demek olması nedeniyle gergin olan ortamın biraz daha artmasına sebep oldu.

Konuyu bilen ve anlayan birisi olarak hemen müdahale ederek organizasyon yetkilisine durumu bildirdim. Konuşarak elimden gelmeyen bir sebep demek istersen el kol hareketlerini kullandığınız için işitme engellilerin dilinde “bana ne” dediniz dikkat edin efendim, malum yemekten dolayı gerginler bir de siz “bana ne” dersiniz hiç olmaz. Bu sözleri duyan yetkili ikinci bir şok yaşadı ama hemen düzeltmek istedi ancak bir yandan gülüyor bir yandan da mahcup olduğunu belli ediyordu. Anlamakta zorlanan işitme engelliler ise “neler oluyor” diye düşünüyorduk. Yemekler geç geliyor, geç getiren yetkili masamıza gelip yanlışlıkla “bana ne” diyor, hatası bildirilince bir yandan gülüyor, bir yandan da “mahcup, neler oluyor demek” gerek elbet. Kısacık bir kelime, her şeyi berbat etti.

YAYLA YOLLARI

İşitme engelli bir abimiz yayla evinde dinlenince canı sıkılır ve biraz yürüyüş yapmak ister. Yollar sessiz ve sakin olduğundan yol ortasında yürür ve dalgındı. Kısa bir süre sonra arkasından gelen aracın kornasını duymadığı ve yolun da dar olması nedeniyle aracın geçemediğini fark edemez. Şoför de korna çaldıkça çalmış ama abimizin işitme engelli olduğunu anlayamadığından sinirli bir şekilde devam etmiştir. Bir süre sonra aracından inip işitme engelli abimize, “Yol ver.” demek zorunda kalmış. İşitme engelli abimiz ise, “Duymadım.” demek zorunda kalmıştır.

İŞİTME ENGELLİ TARAFTAR OLMAK

Bir gün Sivassporumuzu izlemeye gitmiştik. Yanımda bir işitme engelli arkadaşım vardı. Engelliler ücretsiz girdiği için bazen oturduğu yerde sorun olmaktadır. Çünkü boş koltuklar olabildiği gibi oturduğu yeri başkası tarafından alınan yerler de olabiliyor. O gün bir yere oturdum, yanımdaki işitme engellinin oturduğu koltuğu başka bir taraftar almış, “Burası bana ait.” dedi. Biz de işitme engelliyiz deyip rica ettik, “Hemen arkamızda boş yer var siz oraya oturun, olur mu?” dedik, anlayışla karşılayıp arkamıza geçti. Maç başladı. Goller gelmeyince taraftar sinirlenmeye başladı. Arkamızdaki taraftar da bayağı fanatik; bağırdıkça bağırıyor, hareketleri uğultuları bile rahatsız ediyordu. Buna dayanamayan işitme engelli kendisine ait koltuğa oturduğu adama, “Abi yeter çok bağıırıyorsun” demek zorunda kaldı. Aldığı bu tepki karşısında ne yapacağını şaşırarak taraftar: “Hani kulakların duymuyordu?” diye tepki verdi. Uğultu el kol hareketleri bile insanı rahatsız ederken, bundan rahatsız olan işitme engelliye bu şekilde cevap verilir mi? Az anlayış lütfen. Engelli olmayan insanlar bile rahatsız iken işitme engelliye duyuyor sanmak yanlış ve ötesidir.

